

Tiedote
Lapin yliopisto / Viestintä
1.2.2013

EMBARGO: Julkaisuvapaa 1.2.2013 klo 14.00

Tutkimus: Avoin vuorovaikutus lisää kaivosten hyväksyttävyyttä paikallisyhteisöissä

Suuri osa Kittilän, Kolarin ja Muonion asukkaista suhtautuu kaivoksiin myönteisesti. Paikalliset asukkaat suhtautuvat kaivoksiin mökkiläisiä myönteisemmin. Eniten huolta kaivokset aiheuttavat Ylläksen matkailijoissa.

Lapin ja Oulun yliopiston sekä Metsäntutkimuslaitoksen yhteisessä Dilacom-hankkeessa tutkitaan kaivostoiminnan hyväksyttävyyttä paikallisyhteisöissä, kaivostoiminnan ja luontoon perustuvien elinkeinojen yhteensovittamista sekä matkailijoiden käsityksiä kaivostoiminnasta.

Kyselytutkimus osoittaa, että suuri osa Kittilän, Kolarin ja Muonion vakituisista asukkaista suhtautuu paikkakuntansa kaivokseen myönteisesti. Loma-asukkaiden keskuudessa suhtautuminen on kielteisempää.

Suurin osa vakituisista ja loma-asukkaista kokee voivansa ilmaista avoimesti mielipiteensä kaivoksesta. Omaan mahdollisuuteen vaikuttaa kaivosta koskevaan päätöksentekoon ei kuitenkaan uskota. Loma-asukkaat kokevat, että sosiaalisten vaikutusten arviointiprosessiin on vaikea osallistua.

Vastaajat pitävät kaivosyhtiötä luotettavana. Kaivosyhtiöiden julkisesti esittämiä tietoja pidettiin totuudenmukaisina, mutta tietojen riittävyttä kritisoitiin.

– Suurin osa vakituisista asukkaista kokee kaivoksen vaikuttavan omaan hyvinvointiinsa positiivisesti. Täysin neutraalina kyseistä vaikutusta pitää noin kolmannes ja kielteisenä kahdeksan prosenttia vakituisista asukkaista. Loma-asukkaiden keskuudessa kaivoksen vaikutuksen kokee kielteiseksi noin kolmannes vastaajista, tutkija Marika Kunnari Lapin yliopistosta sanoo.

Sekä kaivoskuntien vakituiset asukkaat että loma-asukkaat vaativat ehtoja kaivosyhtiöille ja kunnille. Vakituiset asukkaat vaativat muun muassa suomalaisia ja paikallisia työntekijöitä etusijalle työntekijöitä palkattaessa. Kaivosyhtiöiden avointa tiedotuslinjaa pidettiin tärkeänä. Myös kuntien odotetaan tiedottavan avoimesti ja nopeasti kaikista kaivokseen liittyvistä asioista.

– Kuulluksi tulemisella ja tiedon saannilla on suuri vaikutus asukkaisiin. Suhtautuminen on myönteistä, jos ihminen kokee, että hän voi ilmaista avoimesti mielipiteensä kaivoksesta. Lisäksi myönteistä suhtautumista lisäävät kaivosyhtiöiden avoin tiedotuslinja ja mahdollisuus osallistua sosiaalisten vaikutusten arviointiprosessiin, Kunnari sanoo.

Elinkeinojen yhteensovittaminen

Tutkimuksen mukaan paikalliset asukkaat suhtautuvat mökkiläisiä myönteisemmin kaivostoiminnan ja muiden elinkeinojen yhteensovittamisen mahdollisuuksiin. Paikalliset odottavat kaivoksilta työpaikkoja ja myönteisiä aluetaloudellisia vaikutuksia. Kielteisiä vaikutuksia kaivoksilla arvioidaan olevan muun muassa vesistöjen tilaan, liikenneturvallisuuteen ja poronhoitoon. Erityistä huolta asukkaissa aiheuttavat

kaivosten riskit ympäristölle ja matkailuelinkeinolle. Paikalliset asukkaat näkevät ongelmat merkitsevästi vähäisempinä kuin lomakiinteistöjen omistajat.

– Mökkiläiset suhtautuvat kaivoksiin paikallisia asukkaita kriittisemmin esimerkiksi ympäristöriskien ja elinkeinojen yhteensovittamisen osalta. He eivät odota kaivostoiminnalta itselleen työmahdollisuuksia, mutta tunnistavat kaivosten aluetaloudelliset mahdollisuudet. Mökkiläiset alleviivaavat kauniin luonnonympäristön säilyttämistä muun muassa tulevien sukupolvien ja matkailun käyttötarpeita varten, Metsäntutkimuslaitoksen tutkijat Mikko Jokinen ja Sanna Hast sanovat.

Poronhoitajien huolenaiheina ovat laidunalueiden pirstoutuminen, laiduntamiseen liittyvät vaikeudet sekä työmäärän ja kustannusten nousu. Matkailuyrittäjille on tärkeää, että puhtaaseen ja rauhalliseen Lapin luontoon liittyvä mielikuva matkailukohteesta ja -tuotteesta ei vaarannu.

– Yhteensovittamista helpottaa mahdollisimman avoin ja konkreettinen tiedottaminen. Oleellista hyväksyttävyyden ja sosiaalisen kestävyuden kannalta on, että kaivostoiminnasta koituvat hyödyt ja haitat kohdentuvat ainakin osittain kaivospaikkakunnille, Jokinen ja Hast sanovat.

Kaivostoiminta huolestuttaa Ylläksen matkailijoita

Matkailijoilta tutkimuksessa kysyttiin suhtautumista Hannukaisen ja Kittilän kaivoshankkeisiin. Matkailijoista melkein puolet (45 %) suhtautuu nykyisiin kaivoshankkeisiin neutraalisti, mutta lähes yhtä moni (39 %) suhtautuu kielteisesti. Kaivostoiminnan laajeneminen heikentäisi halukkuutta tulla kohteeseen uudelleen 39 prosentilla matkailijoista. Ulkomaalaiset matkailijat ovat kotimaisia herkempiä asian suhteen.

– Ylläksen matkailijoille luonto ja liikuntaharrastukset ovat tärkeämpiä kuin Levin matkailijoille, jotka hakevat enemmän palveluita. Ylläksen matkailijat ovatkin Levin matkailijoihin verrattuna kriittisempiä kaivostoimintaa kohtaan. Ylläksen matkailijoista peräti 81 prosenttia arvioi Hannukaisen vaikuttavan kielteisesti Ylläksen ja Levin imagoon, Mikko Jokinen sanoo.

Ylläksen ja Levin matkailijoiden erilainen suhtautuminen selittynee osin sillä, että kaivoshankkeet eroavat olennaisesti toisistaan: Kittilän kultakaivos on 25 kilometrin päässä Levistä kun Hannukaisen suunniteltu rautamalmikaivos on 10 kilometrin päässä Ylläksestä.

– On selvää, että varsinkin Ylläksen matkailijoiden taholta Hannukaisen kaivoshankkeeseen liittyy merkittäviä huolia. Mikäli huolet käyvät toteen, voi kaivostoiminnasta aiheutua merkittäviä riskitekijöitä matkakohteen imagolle ja matkailuelinkeinon toimintaedellytyksille, Jokinen sanoo.

Tutkimuksen taustaa

Kysely tehtiin vuonna 2012 Kittilän, Kolarin ja Muonion 18–75-vuotiaille vakituisille asukkaille sekä Kittilän ja Kolarin samanikäisille loma-asukkaille. Kysely toteutettiin Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan ja Metsäntutkimuslaitoksen toimesta.

Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan tarkastelun kohteena kyselyssä on kaivostoiminnan hyväksyttävyyden paikallisyhteisöissä. Metsäntutkimuslaitoksen tarkastelun keskiössä ovat luontoon perustuvien elinkeinojen yhteensovittaminen sekä matkailijoiden käsitykset kaivoksista. Kyselyaineisto koostuu 436 vakituisen asukkaan ja 275 loma-asukkaan vastauksista.

Tutkimus on osa Lapin yliopiston, Oulun yliopiston ja Metsäntutkimuslaitoksen yhteistä DILACOMI – Kaivokset, maankäyttö ja paikallisyhteisöt -hanketta, jota Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta koordinoi. DILACOMI-hanke käynnistyi vuoden 2011 alussa ja kestää vuoden 2013 loppuun saakka. Hankkeella on Tekesin myöntämä EAKR-rahoitus.

Lisätietoja:

Erityisesti matkailua ja muita elinkeinoja koskeva tutkimus

Mikko Jokinen, tutkija, Metsäntutkimuslaitos
etunimi.sukunimi@metla.fi, puh. 050 391 3525

Sanna Hast, tutkija, Metsäntutkimuslaitos
etunimi.sukunimi@metla.fi, puh. 040 801 5136

Erityisesti asukkaita koskeva tutkimus

Marika Kunnari, tutkija, Lapin yliopisto
etunimi.sukunimi@ulapland.fi, puh. 040 484 4203

www.ulapland.fi/dilacom
www.metla.fi/hanke/7451

LaY/Viestintä/OT